

Til LMD

Fra Statsforvalteren i Trøndelag, Landbruksavdelingen

Innspill til bærekraftig matsystem

Statsforvalteren i Trøndelag viser til oppfordringen om å komme med innspill på LMDs nettside. Statsforvalteren vil trekke fram følgende:

1. Det offentlige må gå foran for å bidra til bærekraftig forbruk

Gjennom sine innkjøp kan staten og andre offentlige aktører, gå foran og sørge for at det settes fokus på bærekraftig mat, og gjennom det styrke markedet for bærekraftig norsk mat. Med det mener vi norsk mat som er produsert og transportert på en mest mulig bærekraftig måte. Skal vi lykkes med å nå den norske forbruker er det av stor betydning at det offentlige går foran.

2. Ivareta og styrke importvernet

Et fortsatt sterkt importvern er en grunnleggende forutsetning for at vi fortsatt skal kunne opprettholde og utvikle norsk matproduksjon og styrke sjølforsyninga.

3. Opprettholde markedsordningene og samvirkets mottaksplikt

Dette er grunnleggende forutsetninger for at vi fortsatt skal ha et bærekraftig landbruk over hele landet der lokale ressurser blir utnyttet. Hendelsene de siste år innen kyllingproduksjon er et godt eksempel på hva som ofte skjer ved liberalisering og bortfall av disse ordningene. Vi ser at resultatet er at store deler av vårt fylke nå ikke lenger vil ha mulighet til produsere kylling, dette gjelder også for andre deler av landet. Noe av det samme ser vi også innen grøntsektoren, der det vil være svært vanskelig for nye produsenter å få leveringsavtaler.

4. Tiltak mot matsvinn i hele verdikjeden

Matsvinnet har økt vesentlig over tid. Svinnet skjer i hele verdikjeden. En stor del av svinnet skjer allerede på veien fra produsent til varemottaker. Innen grøntsektoren er dette svinnet meget stort, bl.a. for potet er det slik at opp mot 50% av poteten blir utsortert. En del av dette skyldes at varemottaker stiller krav til størrelse og utseende på produktene. Det er sterkt behov for å utvikle systemer og tiltak som kan bidra til å redusere matsvinnet i hele verdikjeden fra jord til bord, slik at det kan stilles krav til produsenter og varemottakere om redusert matsvinn.

5. Stimulere til miljøvennlig drift, desentralisert produksjon og foredling

Gjennom jordbruksavtalen har vi en rekke ordninger som stimulerer til miljøtiltak og miljøvennlig drift på den enkelte gård, dette må videreføres og utvikles videre.

Utviklinga i matsystemet vårt går i retning av færre og større produksjonsanlegg for videreforedling noe som medfører økt transport av varer på norske veier. Det er behov for virkemidler som kan bidra til å utvikle et mer bærekraftig og desentralisert system for produksjon og foredling.

6. Ta vare på ressursene

Dyrka jord utgjør en liten del av totalarealet i Norge, og en god arealpolitikk med et sterkt jordvern vil være viktig for å bevare ressursene. Det er også viktig at beiteressursene ivaretas, er tilgjengelige for

beitebrukerne, beskyttes mot inngrep og nedbygging, og at det fortsatt legges til rette for aktiv beitebruk.

7. Eksempler på regionalt arbeid i Trøndelag for å styrke bærekraftige matsystemer

I Trøndelag jobber vi med bærekraft i samarbeid med næringa og et bredt partnerskap, fra dette arbeidet vil vi trekke fram tre eksempler på tiltak vi jobber med som vi mener kan bidra til et mer bærekraftig matsystem:

- Trøndersk matmanifest, oppfølging
- Utvikle Bærekraftsplakat for Trøndersk landbruk
- Prosjekt bærekraftige offentlige menyer

Trøndersk matmanifest (se www.tronderskmatmanifest.no) inneholder 8 løfter:

- Ta vare på natur, mennesker og dyr i matregionen
- Jobbe helhetlig med matsystem
- Trygge matsikkerheten
- Sikre rekruttering og kunnskap
- Dyrke mangfold og særpreg
- Fremme matkultur og matidentitet
- Skape måltids glede i livsløpet
- Bruke mat og drikke som attraksjon

Hensikten med Trøndersk matmanifest er at bedrifter og organisasjoner skal signere manifestet og bruke dette aktivt som verktøy for å oppnå egne mål og FNs bærekraftsmål. Vi jobber nå aktivt for å få til dette.

Sammen med organisasjoner i landbruksnæringa, fylkeskommunen og Innovasjon Norge har Statsforvalteren i Trøndelag også arbeidet med å utvikle en bærekraftsplakat for landbruket som retter seg mot primærproduksjonen både innen jordbruk og skogbruk. Bærekraftsplakaten skal inneholde visjon/mål og konkrete løfter som deltagerne kan forplikte seg til å følge opp. Hensikten er bl.a. å bidra til å øke bevissthet og engasjement for å styrke bærekraftsarbeidet i næringa og dermed også styrke landbrukets omdømme. En aktuell oppfølging er å bidra til å utvikle systemer for bærekraft på den enkelte gård for gjennomføring av tiltak. Dette kan deretter gjøre det mulig for landbruket å få grønne lån hos bankene (jf. nye krav som følger av EUs taksonomi). Vi arbeider nå med et prosjekt som skal se på denne muligheten.

Mære landbruksskole leder Prosjektet bærekraftige menyer i offentlige kjøkken og storhusholdning i Trøndelag. Prosjektet skal bidra til mer kompetanse på bærekraftige menyer, og jobbe for å mobilisere flere offentlige kantiner og synliggjøre mulighetene, merverdien og begrensningene i å tilby mer økologisk, mer lokalt og mer grønt i deres menyer. Prosjektet skal bidra til at Miljøfyrtårnsertifiserte skoler og organisasjoner når målet om minimum 15% økologisk mat. Målgruppen er offentlige kantiner og storkjøkken i Trøndelag. Vi legger vekt på å få med kantiner og storkjøkken fra: • Barnehager • Skoler og videregående skoler • Sykehjem • Andre storkjøkken i Trøndelag